MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.
CONSUELO-PILAR SCERRI HERRERA

Seduta tat-23 ta' Novembru, 2011

Avviz Numru. 290/2006

Joseph Gauci
vs
Charles u Miriam konjugi Vella

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ipprezentat mill-attur nhar it-28 ta’ Settembru 2006 fejn talab lil din il-Qorti tikkundanna lill-konvenuti ihallsuh ‘*l-ammont ta’ elf, disgha mijau sebgha u disghin lira Maltija u erbgha u sebghin centezmu (LM1997.74), liema somma tinkludi il-VAT skond il-ligi, rapprezentanti bilanc ta’ prezz ghax-xiri u akkwist ta’ materjal, mixtri mill-attur ghall-konvenuti, kif ukoll xoghol ta’ appalt esegwit mill-attur ghall-konvenuti skond l-istess ordnijiet taghhom;*

Bl-ispejjez kollha inkluz tal-Mandat ta’ Sekwestru bin-numru 2555/06 kif ukoll l-imghax legali skond il-Ligi mis-7 ta’ Settembru 2006 kif jirrizulta mill-annessa ittra interpellatorja mmarkata u annessa bhala dokument JG1.

Il-konvenuti minn issa ingunti in subizzjoni.”

Rat ir-risposta tal-konvenuti pprezentata fir-Registru ta' din il-Qorti nhar il-14 ta' Dicembru 2006 fejn eccepew is-segwenti:-

1. "Illi preliminarjament t-talbiet tar-rikorrent huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-istess talba hija preskritta ai termini ta' l-Artikolu 2148(a) tal-Kodici Civili ta' Malta (Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta).
2. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet tar-rikorrent huma infondati fil-fatt u fid-dritt, stante illi l-intimati hallsu lir-rikorrent ghas-saldu tax-xoghol maghmul minnu u l-materjal fornut lilhom.
3. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante li x-xoghol esegwit mir-rikorrent ma kienx skond is-sengha u l-arti rikjesta mil-ligi u l-intimati sofrew danni u spejjez konsiderevoli minhabba xoghol hazin u l-agir abbusiv illegali u negligenti tar-rikorrent;
4. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost it-talbiet tar-rikorrent huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-ammont reklamat mir-rikorrent huwa wiehed eccessiv u ingustifikat.
Salv eccezzjonijiet ulterjuri.
Bl-ispejjez kontra r-rikorrent."

Rat il-kontro-talba tal-konvenuti fejn eccepew is-segwenti:-

1. "Illi huma kienu inkarigaw lill-attur rikonvenzjonat Joseph Gauci sabiex jghamlilhom xoghlijiet tal-hadid gewwa ir-residenza taghhom u senjatament il-fond Dar ix-Xifer gewwa Triq l-Ghollieqa, Mellieha.

2. Illi x-xoghol esegwit mill-attur Joseph Gauci ma kienx skond is-sengha u l-arti rikjesta mill-Ligi.

3. Illi in oltre waqt li kien qieghed jesegwixxi x-xoghol in kwistjoni huwa kkawza hsara u danni fil-fond, proprjeta ta' l-eseponenti.

4. Illi minkejja li nghata kull opportunita' illi jirrimedja n-nuqqasijiet fix-xoghol tieghu u sabiex jaghmel tajjeb ghad-danni minnu kkawzati huwa baqa' inadempjenti.

5. Illi l-esponenti kellhom jinkarigaw terzi persuni sabiex jespletaw l-inkarigu originarjament moghti lill-attur Joseph Gauci u dawn ssarfu fi spejjez addizzjonali ghall-esponenti.

6. Illi l-esponenti qeghdin jillimitaw it-talba taghhom ghall-massimu ta' hamest elef lira Maltin (LM5,000)."

Konsegwentement il-konvenuti rikonvenzjonanti Charles u Miriam konjugi Vella talbu li din l-Onorabbli Qorti:-

"1. *Tiddeciedi u tiddikjara li x-xoghol esegwit mill-attur issa intimat ma kienx skond is-sengha u l-arti rikjesta mil-ligi okkorrendo permezz ta' periti nominandi.*

2. Tiddikjara u tiddeciedi li l-esponenti konjugi Vella sofrew danni b'rizultat ta' l-agir ta' l-attur Joseph Gauci.

3. Tiddeciedi u tiddikjara illi l-attur Joseph Gauci kien unikament responsabbli ghal dawn id-danni.

4. Tillikwida okkorendo permezz ta' periti nominandi d-danni sofferti mill-istess konjugi Vella.

5. Tikkundanna lill-attur issa intimat Joseph Gauci ihallas lill-esponenti konjugi Vella id-danni hekk likwidati."

Rat ir-risposta ta' Joseph Gauci ghall-kontro-talba ta' Charles u Miriam konjugi Vella fejn esponew is-segwenti:-

1. Illi t-talbiet tal-konvenuti Charles u Miriam konjugi Vella huma ghal kollox infondati fil-fatt u fid-dritt u dana stante l-fatt li x-xoghlijiet esegwiti mill-attur Joseph Gauci, saru skond is-sengha u l-arti.

2. Illi l-konvenut rikonvenzjonat Joseph Gauci, ghamel l-inkarigu tieghu skond d-disinji u ordnijiet kif gie mitlub mill-istess atturi rikonvenzjonanti u/jew min minnhom u

dan nonostante l-fatt li nforma w avza lill-istess Charles u Miriam Vella tal-mod kif ser jigu nstallati fuq il-post, u kif ser jigu jidhru, fl-ahhar ta' l-inkarigu.

3. Illi t-tabiet ghad-danni tal-konjugi Charles u Miraim Vella, huma assolutament infondati u ribaduti minn Joseph Gauci stante l-fatt li Joseph Gauci, ma kkaguna l-ebda hsara jew danni fil-porprjeta' taghhom.

4. Salv eccezzjonijiet ultejuri.

Bl-ispejjez kollha kontra Charles u Miriam konjugi Vella, inkluz tal-mandat kawtelatorju ta' sekwestru bin-numru 2555/06 u bl-ispejjez kollha inkorsi mill-attur Joseph Gauci, nkluz ta' l-avviz u tan-nota ta' l-ecezzjonijiet ghall-kontro talba tal-istess konvenuti rikonvenzjonanti."

Rat l-affidavit prezentat nhar l-14 ta' Mejju 2007 mill-attur (a fol. 16 et seq). **Joseph Gauci** jghid li huwa haddied u li ilu jahdem f'dan ix-xoghol ghal dawn l-ahhar tnax-il sena. Jichad dak li gie allegat lilu li huwa ghamel ix-xoghol hazin ghall-konjugi Vella. Jispjega w jghid illi huwa ghamel xi gallerijiet u l-grajjed tat-twieqi li tnejn minnhom huma minn dawk li jissejhu *'pregnant windows'* u tnejn minnhom huma gradilji lixxji. Jghid li dan ix-xoghol kien sar sew mill-bidunett, pero' biex jikkuntenta lill-klijenti konvenuti biddel il-gradilji lixxi tliet darbiet, u dana peress illi l-konvenuta l-ewwel darba m'ghogobhiex id-disinn, it-tieni darba ma kinitx kuntenta bl-ispazju minimu li kien hemm bejn il-gradilja u l-hajt tat-tieqa li huwa tat-tip tal-gebla tal-Mellieha (gebla raffa u mhux fina) w ghalhekk ghamel zewg gradilji ohra li jmissu mal-hajt tat-tieqa. It-tielet darba zamm it-twieqi. Jghid pero' li dan nonostante x-xoghol dejjem sar sew.

Kompla jghid li wara l-gradilji kompla bl-inkarigu tieghu w beda l-grada tal-bieb ta' barra, fejn talbuh jaghamel il-bieb tal-hadid skond disinn kif ghazlu huma stess. Fuq dan il-bieb ma kienx hemm kwistjonijiet, izda meta gie biex jaghti l-ispray tat-tip Germaniza, bhal dak li kien uza fuq it-twieqi, l-konvenuta m'ghogobhiex u talbitu sabiex jaghti passata ohra.

Jikkonferma li l-problemi serji nqalghu meta l-konvenuti talbuh sabiex jaghmel il-poggamani tat-tarag – poggaman ghal tliet sulari tarag, liema poggaman kellu jsir f'disa' bicciet. Jikkonferma li kien lahaq lesta seba' bicciet minnhom u kien gja poggihom f'posthom. Jikkonferma li dan il-poggaman kien sar skond is-sengha w l-arti.

Gauci jghid li t-tulijiet tat-tarag tal-konjugi Vella m'humiex ta' l-istess daqs. In oltre jghid li l-branki tat-tarag m'humiex kollha ta' l-istess tul u lanqas il-pjani li hemm tul it-tarag m'huma tal-istes daqs u tul.

Jikkonferma li qabel ma beda bl-inkarigu lilu moghti kien spjega lill-konvenuti b'mod car li minhabba l-mod kif kien mibni t-tarag, id-disinn ma kienx jidhol ezatt fit-tulijiet tal-branki w ghalhekk kien spjegalhom li ma kienx ser ikun hemm simetrija fid-disinn, kemm fil-branki kif ukoll fil-pjanijiet tul it-tarag. Qalilhom ukoll li estetikament fuq l-ghajn kien ser ikun hemm postijiet fejn dan id-disinn mhux ser jispicca ezatt fit-tarf tal-branki rispettivi peress li l-branki, kif spjega aktar 'il fuq, ma kienux tal-istess daqs. Qalilhom li huma ma setghux ikabbru jew inaqqsu d-disinn tal-hadid. Jghid li l-konvenuti accettaw dan kollu w xorta wahda nsistew ghal dan id-disinn, u ghalhekk beda jaghmel ix-xoghol, sakemm kien gie mwaqqaf minnhom.

Jelabora w jghid li s-somma mitluba minnu fir-rikors promotur, u cioe' s-somma ta' elf disgha mija w sebgha w disghin Lira Maltin u erbgha w sebghin centezmu (LM 1997.74) tirrapprezenta x-xiri w akkwist ta' materjal, inkluz il-VAT u x-xoghol t'appalt esegwit minnu. Jghid li l-konvenuti kienu hallsuh tat-twieqi w tal-gallarijiet. Pero' dan l-ammont mitlub minnu jinkludi l-materjal uzat ghall-poggaman u ghall-grada ta' barra. Jikkonferma li d-disinn tat-tarag gie maghzul mill-konvenuti stess, u huwa ma kellu l-ebda responsabilita' dwaru.

Jikkonferma li meta x-xoghol kien kwazi lest, il-konveut kien waqqfu w talbu l-kont tat-tarag u tal-gate. Wara li kien tah il-kont rega' qala' l-gate sabiex jisprejjah, u meta

mar sabiex iwahhlu sab li kien hemm haddied iehor jahdem it-tarag b'disinn differenti.

Jichad dak li gie allegat mill-konvenuti li huwa ghamel xi hsara fil-proprjeta' taghhom, u appuntu fit-tarag. Jghid li kull m'ghamel huwa li rabat il-hadid tat-tarag (li huwa tarag miksi bl-injam) permezz ta' viti, kif dejjem jaghmlu. Jghid li dan sar bl-awtorizzazzjoni tal-konvenut, li kien dejjem prezenti.

Nhar l-14 ta' Mejju 2007 huwa esebixxa sett ta' ritratti tax-xoghol li kien ghamel, liema ritratti gew immarkati bhala Dok CSH. Pero' jghid li ritratt tal-poggaman m'ghandux ghaliex dan jinsab ghand il-konvenuti, w ma kienx ha ritratt qabel ma kkonsenjah. Qal li meta wahhal il-kancell kien ghad baqaghlu jwahhal il-firroll, izda meta mar biex iwahhlu l-konvenut kien zammu.

Nhar il-15 ta' Novembru 2007 Joseph Gauci ipprezenta affidavit iehor (fol. 31) fejn esebixxa numru ta' rcievuti ghall-materjal li uza sabiex jahdem ix-xoghol li kien inkarigat jaghmel ghall-konvenuti. Dok JJ1 huwa pagna mid-djarju tieghu fejn hemm imnizzel il-materjal li kellu jinxtara fosthom iz-zebgha, is-serratura, u x-xoghol fl-ammont ta' tlett mija w tmienja w tletin Lira Maltin (LM338) eskluz il-VAT. Dok JJG2 huwa *cash sale invoice* fejn fiha hemm indikat il-materjal u x-xoghol, iz-zebgha *undercoat, sand blasting* u l-*galvanizing*. Dawn huma spejjez ghall-materjal tal-hadid tat-tarag. Il-kont jinkludi wkoll ix-xoghol tieghu sabiex jahdem il-hadid. Dan jammonta ghal elf tmien mija w hames Liri Maltin (LM 1805) oltre l-VAT fl-ammont ta' tliet mija w erbgha w ghoxrin Lira Maltin u disghin centezmu (LM 324.90). Dokument JJG3 huwa d-disinn tal-hadid li juri t-tulijiet tal-hadid ta' seba bicciet b'kejliet differenti. Dok JJG4A u JJG4B huma ricevuti tal-materjal ta' zebgha. Dokument JJG5 huwa dokument ghal *galvanizing* tax-xatba tal-hadid. Dok JJG6A u JJG6B huwa dokument ghal parti mill-marterjal tat-tarag. Apparti dawn jghid li kien hemm ricevuti ohra li ma kienx zamm.

Nhar id-9 ta' April 2008 rega' xehejn fejn qal li r-ricevuti ma jaqblux mal-fatttura mahruga minnu ghaliex fost l-

affarijiet hemm indikati hemm ukoll affarijiet ta' haddiehor. Jikkonferma pero' li d-Dok JG 5 u JG 6A u JG6B jirreferu ghal materjal uzat ghall-konvenuti.

Mario Schembri xehed permezz t'affidavit prezentat nhar il-15 t'Ottubru 2007 u jghid li huwa jghamel xoghol kemm ta' hajjat kif ukoll ta' *interior designing* u qal li huwa wkoll kellu diffikulta' biex jithallas minghand il-konvenuti ghax-xoghol li ken ghamlilhom fid-dar taghhom fil-Mellieha.

Gilbert Gauci bin l-attur xehed ukoll permezz t'affidavit u qal li huwa kien jghin lil missieru fix-xoghol u jaf li dan sar sew u skond is-sengha. Jghid li kull bicca xoghol li hadmu ghall-konvenuti kienu jaghmluha wara li jmorru fuq il-post u jiehdu l-qisien relattivi fil-presenza tal-konvenut stess. Jghid li x-xoghol li kienu ghamlu ghall-konvenuti kien jigi moghti lilhom bicca bicca w kien ghalhekk li hadu qisien f'okkazjonijiet differenti. Jikkonferma dak li qal l-attur li huma kellhom jaghtu *spray* darbtejn lix-xatba ta' barra, ghaliex il-konvenuta ma kinitx kuntenta, w sahansitra kellhom anke jirrangaw il-firroll t'isfel tax-xatba. Qal li wara l-konvenut kien talab lil missieru sabiex jaghmillu l-poggaman. Ikkonferma li quddiemu stess missieru kien spjega lill-konvenuti li kien hemm certa' diffikulta' sabiex isir dan ix-xoghol bid-disinn li ghazlu, minhabba kwistjonijiet ta' *span* u *sections* tat-tarag. Jghid pero' li mis-seba' bicciet li kien hadem u wahhal ma deherx li kien hemm problemi, pero' fl-ahhar il-konvenuti stqarru li ma kienux kuntenti w ma riedux ihallsuh la ghax-xoghol li ghamel u lanqas ghall-materjal li kien xtara. Jghid li l-konvenuti trattaw lil missieru hazin hafna ghalkemm dan ha hafna pacenzja maghhom. Ikkonferma li waqt li kien qed isir ix-xoghol missieru kien ikkomunika hafna mal-konvenuti biex jassikura ruhu li kollox kien gej kif xtaqu huma.

Il-konvenuta **Maryanne Vella** xehdet permezz t'affidavit prezentat fis-seduta tal-21 ta' Jannar 2008 (fol. 43). Ikkonfermat li hija flimkien ma' zewgha l-konvenut kienu qabbdu lill-attur sabiex jahmilhom xi xoghol tal-hadid. Tghid li hija dejjem hallsitu ta' dak li kien jaghmel, pero' tilmenta dwar il-grada ta' quddiem il-bieb ta' barra li ma

tissakkarx u li l-i*spray* li gie moghti lil din il-grada mhux l-istess kif moghti lill-hadid l-iehor, u in oltre ma nhadimx b'mod pulit.

Tghid li hija kienet tkellmet mal-attur u dan kien wieghda li kien ser jirranga l-grada. Qalet li ammetta li l-i*spray* ma kienx l-istess ghaliex filwaqt li l-ohrajn kellhom *spray glossy*, dak tal-grada kien matt. Qalet li s-serratura li twahhlet ma kinitx tajba ghaliex ma kinitx qed taqdi l-funzjoni taghha. Tghid ukoll li l-attur kien qalilha li kellu bzonn jaghmel toqba zghira ohra fl-irham tat-tarag u rrabjat ghaliex l-irham kien ghali u kien l-istess attur li kien ghamlilha toqba qabel. Hasset li din ma kinitx accettabli ghaliha.

Dwar il-poggaman tghid li hija kienet ghazlet id-disinn minn fuq katalgu li kien tahom l-attur meta l-indani tat-turgien kienu diga' hemm, u tghid li l-attur qatt ma qalilhom dwar il-problemi li seta' kien hemm. Tghid li hija xtrat il-hadid tat-tarag minghand persuna li kienet giet rakkomandata lilhom mill-attur stess. Qalet li meta kien qed isir ix-xoghol kienet tghidlu li x-xoghol ma kienx gej sewwa pero' huwa kien jghidilha li kollox jehel sew meta jkun lest, u ghalhekk ma komplietx tilmenta aktar mieghu.

Qalet li huma iddecidew li jqabbdu bniedem iehor, *interior designer,* biex janalizza t-tarag, meta rat li l-attur kien qed igib ruhu hazin maghhom. Din il-persuna bl-isem ta' John Fenech, qalilhom li ma kinitx kwistjoni ta' disinn li kien hazin izda t-tqassim tieghu, li kien fih nuqqas ta' kejl tajjeb. Tghid li huma kienu dispjacuti hafna b'dak li kien sehh u li kellhom certa ghaggla biex johorgu minn fejn kienu qed joqoghdu biex jidhlu nies ohra, w ghalhekk dan Fenech kien sabilhom haddied iehor. Ippruvaw juzaw l-istess hadid pero' biex dan Bonello, il-haddied il-gdid joftoq il-hadid u jerga' jiggalvanizzah kien ser jigi jiswa aktar, u ghalhekk il-haddied
il-gdid ghamlilhom disinn gdid. Qalet li saret ukoll hsara fl-injam tat-tarag, u kellhom iqabbdu mastrudaxxa sabiex jirranga l-hsarat fl-injam. Tghid li hija qed tirrifjuta li thallas lill-attur ghaliex ix-xoghol ma sarx skond is-sengha w l-arti.

Charles Vella, l-konvenut jikkonferma dak li qalet martu w jghid li huwa ma hallasx lill-attur ghaliex ix-xoghol ma sarx skond is-sengha w l-arti. Huwa esebixxa numru ta' ritratti sabiex jikkorrobora l-ilmenti taghhom kif ukoll sabiex jipprova li huwa hallas lill-hadiema l-ohra tieghu. Esebixxa wkoll ritratt tal-poggaman li hemm imwahhal illum.

John Fenech xehed fid-9 t'April, 2008. Huwa jighid li huwa kien id-disinjatur li tqabbad jispezzjona t-tarag tal-hadid li kellhom il-konvenuti gewwa d-dar taghhom fil-Mellieha w jghid li gie mitlub sabiex jikkonfermalhom jekk id-disinn maghzul minnhom kienx addatat jew le. Qal li mart il-konvenut ma kienx joghgobha d-disinn li kien hemm u allura kien issugerixxa li jaghmel disinn fuq dak li kien hemm. Talabhom pero' sabiex isaqsu lill-attur sabiex jiehu lura l-hadid *pre fabricated* li kien xtara bil-kunsens taghhom, izda dawn qalulu li ma ridux jafu aktar bl-attur.

Jispjega li l-hadid li kien hemm fuq it-tarag kien installat tajjeb fis-sens li kien skond is-sengha w l-arti, izda kien id-disinn li ma kienx qed joghgob lill-konvenuta. Qal li d-difett kien fid-disinn u mhux fil-hadid. Jghid li hu ma kellu x'jaqsam xejn mat-tfassil tat-tarag originali. Jghid li fil-fehma tighu il-hadid kien gie mfassal tajjeb, skond il-kumplikazzjonijiet li kien hemm fit-tarag. Jghid li ma kienx hu li ghamel it-tieni tarag, ghalkemm kien hu li ddisinjah. Huwa kkonferma li kien thallas ta' xoghlu.

In kontro-ezami nhar is-6 t'Ottubru 2008, ix-xhud jikkonferma li l-hadid li kien ra ghand il-konvenuti kien skond is-sengha w l-arti, w dan jikkonfermah ghal darb' ohra wara li ra r-ritratti esebiti fl-atti w immarkati bhala Dok CV1 sa Dok CV 17 (fol. 52). Jghid li huwa pero huwa artist u mhux haddied. Jghid li huwa kien ghamel biss disinn u ma wahhal l-ebda hadid. Jichad dak li gie suggerit lilu mill-avukat difensur tal-konvenuti li huwa qalilhom li hallsu ta' Mercedes u nghataw Mini. Jghid li l-attur qatt ma mar ghandu, izda kien il-konvenut li kien mar ghandu w talbu jitla' jixhed fil-kawza. Cahad ukoll li ghandu xi parentela mal-attur. Jghid li huwa kien sab

haddied gdid ghall-konvenuti sabiex jahdem id-disinn li kien ghamel hu izda dawn ma kienux acccetaw li jahdmu bih.

Carmel Bonello xehed nhar id-9 ta' April 2008 u jispjega li z-zewg invoices li hemm esebiti fl-atti a fol. 53 u 54 tal-process huma zewg ricevuti li hareg hu w cioe' ricevuti tax-xoghol li ghamel tal-hadid fl-ammont ta' tlett elef hames mija w sittin Lira Maltin.

Qal li huwa kien mar jara l-hadid li kellhom il-konvenuti ghaliex dawn talbuh jirrangah, izda hu kien qalilhom li ma kienx vijabbli li jittranga billi l-ewwel ried izarma dak li kien hemm, jaghti z-zebgha mill-gdid, jiehu l-hadid ghal *galvanizing* u jerga' jimmudella t-tarag mill-gdid, u ghalhekk minflok li ghamel dan kollu kien ghamel tarag mill-gdid skond ix-xewqa tal-konvenuti.

Rat id-digriet taghha tas-16 ta' Gunju 2008 (a fol. 119) fejn stante n-natura teknika ta' din il-materja hija ghaddiet biex tinnomina lill-espert Perit Mario Cassar bhale eseprt tekniku sabiex wara li jiehu konjizzjoni ta' l-atti w ikun f'posizzjoni ahjar li jara xi jrid jaghmel, f'kaz li jidhirlu li hu necessarju, ghandu jqabbad persuna idoneja biex tezamina l-hadid, b'dan pero' li l-ewwel tkun informata l-Qorti.

Illi nhar it-13 ta' Ottubru 2008 deher il-perit **Mario Cassar** u esebixxa r-relazzjoni tieghu li giet immarkata bhala Dok MC. Huwa kkonkluda is-segwenti:-

1. Illi hija l-fehma tieghu li x-xoghlijiet mertu tal-kawza kif esegwiti ma sarux skond is-sengha w l-arti. Ghalkemm jghid li l-attur ma kellux kompitu facli, f'dak li jinvolvi l-poggaman, minhabba li d-disinn adottat li mhux addatat fejn hemm ripetizzjoni tad-disinn fl-indani ta' qies mhux ugwali. Madankollu jghid li minkejja li l-attur kien ta parir lill-konvenuti f'dan is-sens, xorta wahda ghazel li jaghmel ix-xoghol.
2. Il-konvenuti sofrew l-inkonvenjent tad-dewmien taz-zmien biex jabitaw fil-fond, minhabba in-nuqqas ta' l-istallar tal-poggaman.

3. L-attur Joseph Gauci kien kemmxejn imfixkel fix-xoghol tal-poggaman minhabba il-qies fid-disinn tal-ferrobattuto maghzul mill-konvenuti s-Sinjuri Vella, biss l-attur seta' ghamel xoghol ahjar fit-tqassim tal-istss disinn.
4. Illi huwa tal-fehma illi s-Sinjuri Vella m'ghandhomx dritt ghall-kumpens ghad-danni, minhabba li unilateralment itterminaw l-appalt mal-attur minghajr pre-avviz.
5. Illi l-attur ghandu jsewwi r-rixtellu ta' quddiem il-bieb ta' barra, w dan jinkludi l-bdil tal-irhama li fiha saret it-toqba tal-firroll ta' l-istess rixtellu. Dan bil-kundizzjoni li l-irhama taqbel mal-kumplament tat-tarag ta' quddiem il-bieb ta' barra.
6. L-attur ghandu jiehu lura l-poggaman li prezentement jinsab ghand is-Sinjuri Vella.

Illi nhar id-19 ta' Jannar 2009, in eskussjoni, l-Perit Tekniku Mario Cassar jghid li ghalkemm l-attur pogga *cover* tar-ram biex jghatti t-toqba fl-irhama, din ma kinitx ser tirranga l-fatt li t-toqba ttaqbet mhux fil-post ezatt li kellha tittaqqab. B'dan il-*cover* kienet ser titghatta parti biss mill-izball tieghu. Jghid li s-serratura li ntuzat hija ta' kwalita inferjuri w ma tghalaqx sewwa w b'hekk ma tghamilx xogholha. Jghid li l-*wiring* ma kienx imqabbad u s-serratura kienet issettjata b'laxk esagerat. Dwar il-hlas tax-xatba l-Perit isostni li l-attur ghandu jithallas taghha, skond il-ftehim li kien hemm bejn il-partijiet, una volta jbiddel l-irhama tat-targa, jnehhi l-laxk tax-xatba w din tkun tinghalaq kif suppost. Dwar ix-xoghol tal-poggaman jghid li l-attur kien jaf li x-xoghol ma kienx ser ikun tajjeb u ghalhekk ma messu qatt indahal sabiex jaghmel dak ix-xoghol. Jirrepeti li d-disinn ma kienx addatat ghad-dimensjoni ta' din it-tromba w kien difficli hafna sabiex isir it-tfassil kif suppost, u ghalhekk messu rrifjuta li jaghmel ix-xoghol akkost li jitlef xoghlu.

Rat in-nota tal-attur Joseph Gauci kif prezentata fir-Registru ta' din il-Qorti nhar l-14 ta' Ottubru 2008 fejn talab il-hatra ta' periti perizjuri ai termini tal-**Artikolu 677 (1) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta** w fis-seduta tat-22 ta'

April 2009 il-Qorti nnominat lill-Perit Joseph Attard, il-Perit Stephen Tonna u bhala Chairman lill-Perit Godwin Abela.

Illi permezz ta' nota prezentata fl-atti nhar it-13 ta' Lulju 2009 il-Perit Stephen Tonna talab li jigi sostitwit peress li sostna li huwa ghandu konflitt ta' nteress u b'hekk ma setax jaqdi l-inkarigu tieghu. Il-Qorti laqghet it-talba tieghu u ssostitwietu bin-nomina tal-Perit Valerio Schembri w dan b'digriet taghha tat-13 ta' Ottubru 2009.

Illi nhar it-13 ta' Lulju 2010 dehru t-tlett periti w cioe' l-Perit Godwin Abela, l-Perit Valerio Schembri w il-Perit Joseph Attard, li pprezentaw ir-relazzjoni kongunta taghhom. Huma kkonkludew is-segwenti:-

1. l-attur ipprokura l-materjal u ffabrika l-poggaman fuq ordni tal-konvenuti li kienu konsapevoli tad-diffikoltajiet li kien qed johloq id-disinn maghzul minnhom, u ma jaqblux mal-Perit Mario Cassar meta dan qal li x-xoghol ma sarx skond is-sengha w l-arti. Jghidu li x-xoghol ghandu jitqies bhala *semi- finished* u mhux irfinut. Fil-fehma taghhom, u minn dak li ezaminaw fuq il-post, ihossu illi skond ix-xoghol muri lilhom in situ l-bilanc dovut fuq l-appalt ghandu jigi stmat fis-somma ta' tlett elef, erbgha mija w tmienja w tmenin Ewro w tmenin centezmu (€3,488.80) ekwivalenti ghal elf erbgha mija w sebgha w disghin Lira Maltin u erbgha w sebghin centezmu (LM1,497.74) liema somma tirrapprezenta l-bilanc li qed jitlob ir-rikorrent neqsin il-valur tax-xoghol li kien ghad fadal isir fuq il-poggaman in kwistjoni li gie kkwantifikat minnhom fl-ammont ta' elf mija w erbgha w sittin Ewro u sebghin centezmu (€1,164.70) ekwivalenti ghal hames mitt Lira Maltin (LM500).
2. Dwar il-kwistjoni tar-rixtellu jghidu li huma jaqblu mal-konkluzjoni tal-Perit Mario Cassar fis-sens li l-attur ghandu jirranga w isewwi (anke ghal dak li jirrigwarda zebgha jew spray) r-rixtellu ta' quddiem il-bieb ta' barra nkluz it-tibdil tal-irhama bit-toqba tal-firoll, b'dan li din ghandha taqbel mal-kumplament tat-tarag estern. Huma jistmaw dan ix-xoghol ta' tiswija fl-ammont ta' hames mitt Ewro (€500).

3. Dwar il-kwistjoni ta’ pregudizzju jew inkonvenjent li allegatament sofrew il-konvenuti minhabba dewmien ta’ zmien, il-Periti ma jaqblux mal-ewwel perit, u dan ghaliex ir-rixtellu kien gja qieghed f’postu w jintuza ghalkemm ghandu bzonn jitranga, w stante li l-poggaman sar skond is-sengha w l-arti ma kienx hemm lok li jinqala’.
4. Il-periti jsostnu wkoll li l-kwistjoni dwar dritt ghal kumpens jew danni hija wahda purament legali.

Il-Qorti rat ukoll ir-risposti moghitja mill-periti perizjuri ghad-domandi li sarulhom in eskussjoni.

Ikkunsidrat:

In sintezi f’din il-kawza l-attur qed jitlob li jithallas tax-xoghol li huwa ghamel fuq inkarigu tal-konvenuti konsistenti f’tarag tal-hadid u rixtellu tal-bieb ta’ barra. Filwaqt li l-konvenuti jghidu li ma jridux ihallsu ghal dan l-appalt ghaliex fil-fehma taghhom ix-xoghol ma sarx skond is-sengha w l-arti w in oltre in kontro-talba qed jitolbu li jigu kkumpensati ghad-danni li sofrew. Peress li din il-materja kienet wahda teknika, l-Qorti kienet innominat lill-Perit Mario Cassar bhala espert fil-materja, w dan ipprezenta r-rapport tieghu, pero’ l-attur ma kienx kuntent bil-konkluzjonijiet tieghu u ghahekk talab li issir perizja perizjuri. Fil-fatt hekk sar u ghalhekk il-Qorti ghandha quddiem r-rapport ta’ tliet periti teknici ohra.

Il-konstatazzjoni dwar jekk l-appalt kienx esegwit kif titlob l-arti w is-sengha, hi materja teknika. Fis-sentenza taghha tad-19 ta` Novembru 2001 fil-kawza fl-ismijiet **“Calleja vs Mifsud**”, il-Qorti tal-Appell qalet hekk -

“Kemm il-kostatazzjonijiet tal-perit tekniku nominat mill-Qorti kif ukoll il-konsiderazzjonijiet u opinjonijiet esperti tieghu jikkostitwixxu skond il-ligi prova ta` fatt li kellhom bhala tali jigu meqjusa mill-Qorti. Il-Qorti ma kienitx obbligata li taccetta r-rapport tekniku bhala prova determinanti u kellha dritt li tiskartah kif setghet tiskarta kull prova ohra. Mill-banda l-ohra pero', huwa ritenut minn dawn il-Qrati li kellu jinghata piz debitu lill-fehma teknika ta' l-espert nominat mill-Qorti billi l-

Qorti ma kellhiex leggerment tinjora dik il-prova. Hu manifest mill-atti u hu wkoll sottolinejat fir-rikors ta' l-appell illi l-mertu tal-prezenti istanza kien kollu kemm hu wiehed ta' natura teknika li ma setax jigi epurat u deciz mill-Qorti minghajr l-assistenza ta' espert in materja. B'danakollu dan ma jfissirx illi l-Qorti ma kellhiex thares b'lenti kritika lejn l-opinjoni teknika lilha sottomessa u ma kellhiex tezita li tiskarta dik l-opinjoni jekk din ma tkunx wahda sodisfacentement u adegwatament tinvesti l-mertu, jew jekk il-konkluzjoni ma kenitx sewwa tirrizolvi l-kwezit ta' natura teknika."

In linea ta` principju, ghalkemm Qorti mhix marbuta li taccetta l-konkluzjonijiet ta` perit tekniku kontra l-konvinzjoni taghha (skond l-**Artikolu 681 tal-Kapitolu 12**) (*dictum expertorum numquam transit in rem judicata*), fl-istess waqt dak *ma jfissirx pero` illi Qorti dan tista' taghmlu b'mod legger jew kapriccjuz. Il-konvinzjoni kuntrarja taghha kellha tkun ben informata u bazata fuq ragunijiet li gravament ipoggu fid-dubju dik l-opinjoni teknika lilha sottomessa b'ragunijiet li ma ghandhomx ikunu privi mill-konsiderazzjoni ta` l-aspett tekniku tal-materja taht ezami* ("**Grima vs Mamo et noe").** *Jigifieri Qorti ma tistax tinjora r-relazzjoni peritali sakemm ma tkunx konvinta li l-konkluzjoni ta` tali relazzjoni ma kienetx gusta u korretta. Din il-konvinzjoni pero` kellha tkun wahda motivata minn gudizzju ben informat, anke fejn mehtieg mil-lat tekniku.* ("**Cauchi vs Mercieca" –** Qorti tal-Appell – 6 ta' Ottubru 1999 **; "Saliba vs Farrugia**" – Qorti tal-Appell – 28 ta' Jannar 2000 u "**Calleja *noe* vs Mifsud**" – Qorti tal-Appell – 19 ta` Novembru 2001).

"*Il-giudizio dell`arte espress mill-perit tekniku ma jistax u m'ghandux, aktar u aktar fejn il-parti nteressata ma tkunx ipprevaliet ruhha mill-fakolta` lilha moghtija ta' talba ghan-nomina ta` periti addizzjonali, jigi skartat facilment, ammenokke` ma jkunx jidher sodisfacentement illi l-konkluzjonijiet peritali huma, fil-kumpless kollha tac-cirkostanzi, irragonevoli*" – ("**Bugeja *et* vs Muscat et" –** Qorti tal-Appell – 23 ta` Gunju 1967).

Pero’ gie wkoll ritenut illi “*f’cirkostanzi bhal dawn ikun pruzuntuz ghall-gudikant illi jiddipartixxi bla raguni verament valida mir-relazzjoni peritali. Dana mhux biss ghax ma kellux il-mezzi ghad-disposizzjoni tieghu biex serenement jinoltra ruhu fl-aspetti teknici tal-meritu, imma wkoll ghaliex necessarjament tkun tonqsu dik il-konoxxenza mehtiega biex, b’ mod kritiku, jasal ghal konvinciment divers minn dak li jkunu waslu ghalih l-esperti minnu nominati”* - “**Benjamin Camilleri *nomine* -vs- Charles Debattista *nomine***”, Appell, 9 ta’ Frar 2001.”

Il-konvenuti qed jirrifjutaw li jhallsu s-somma mitluba peress li qed jallega li x-xoghol ma sarx skond l-arti w is-sengha, w qed jallega li hemm difetti fil-lavur tal-attur. Il-gursiprudenza in *subiecta materia* li nibtet, tista’ tghid, mis-sentenza ta’ l-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza “**Mallia vs Fonk**”, deciza fl-24 ta’ Jannar, 1975, hi fis-sens li :-*“l-imprenditur huwa tenut jesegwixxi l-kuntratt mhux kif jidhirlu hu imma* `bene e a regola d’arte e secondo i patti stabbiliti’*, …. u fejn ma hemmx patti espressi, l-esekuzzjoni ghandha ssir skond l-intenzjoni tal-partijiet li zgur li ma kinitx illi kellu jinghata xoghol hazin.”*

Meta jirrizultaw difetti fir-rizultat ahhari, it-talba tal-imprenditur ghandha titqies intempestiva, w kwindi, michuda, jekk dawk id-difetti jkunu t’entita’ gravi, pero’ min-naha l-ohra meta d-difetti ma jkunux sostanzjali, l-appaltatur ma jistax jitqies inadempjenti, pero’, jibqa’ obbligat li jirripara d-difetti jew jaccetta riduzzjoni fil-prezz (ara applikazzjoni ta’ dan il-principju fil-kawza “**Bezzina vs Cardona**”, deciza minn din il-Qorti fil-11 ta’ Novembru, 1983, “**Mallia vs Magri**”, deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fit-13 ta’ Ottubru, 1989, u “**Abela vs Scicluna**”, deciza dan l-ahhar minn din il-Qorti fil-31 ta’ Jannar, 2003).

Dan qed jigi rilevat in kwantu, kif pacifikament akkolt f’bosta sentenzi, jekk jirrizulta li x-xoghol ma jkunx kompletat u sewwa, l-appaltatur ma jkollu dritt ghall-ebda parti mill-hlas jekk id-difetti rizultanti jaffettwaw il-kwazi generalita` tax-xoghol intrapriz mill-attur (“**Carmelo**

<u>Mallia –vs- Ivan John Fonk</u>”, Appell Civili, 24 ta’ Jannar 1975) u l-konvenut ikollu dritt, f’sitwazzjoni simili, jopponi l-“*exceptio non rite adempleti contractus*” ghad-domanda li ssirlu ghall-hlas (“**<u>Francis Spiteri *nomine* -vs- Emmanuele Cassar</u>**”, Appell Civili, 14 ta’ Marzu 1975);

Dan normalment jissucciedi fejn ikun jirrizulta li x-xoghol ezegwit ikun affett minn vizzji sostanzjali li jipprivaw il-haga mill-iskop jew mill-utilita` taghha, b’mod li ma tibqax tikkorrispondi ghad-destinazzjoni proposta mill-kommittent jew indikata min-natura stess tax-xoghol (“**<u>Robert Micallef –vs- Joseph Mamo *proprio et nomine*</u>** a Vol XXX P III p 433);

Fil-kaz in ezami, ghall-anqas minn dak kaptat mir-relazzjoni peritali tal-periti perizjuri, ma jidhirx li n-nuqqasijiet jistghu jigu kwalifikati bhala essenzjali. Il-periti teknici llimitaw ruhhom ghall-kumment generiku illi x-xoghol huwa *semi finished* u mhux irfinut. Jichdu li x-xoghol ma sarx skond is-sengha w l-arti, kif kien sostna l-ewwel perit Mario Cassar. Meta dan hu hekk, il-kaz u n-nuqqasijiet ma jigux definiti bhala sostanzjali, w l-appaltatur ma jitqiesx inadempjenti, pero` jibqa’ obbligat jew li jirripara w jaghmel tajjeb ghad-difett, jew li jaccetta riduzzjoni (“**<u>John Bonnici *proprio et nomine* –vs- Anthony Sammut</u>**”, Appell Kummercjali, 22 ta’ Gunju 1994). Dan hu dak li effettivament ipproponew li jsir l-esperti teknici fir-relazzjoni taghhom, u cioe’ li jkun hemm riduzzjoni fil-hlas fl-ammont ta’ elf mija w erbgha w sittin Ewro w sebghin centezmu (€1,674.70) ekwivalenti ghal hames mitt Lira Maltin (LM500) kif imsemmi fil-paragrafu numru tnejn (2) fil-konkluzjoni taghhom kif fuq spejgat. Din ir-relazzjoni qed tigi minn dina l-Qorti adoperata anke ghaliex l-opinjoni teknika fiha espressa tinsab ben artikolata w bazata fuq ragunijiet li mill-ebda wiehed mill-kontestanti ma gew skossati b’xi opinjoni kuntrarja jew kritika valida.

Din il-Qorti tfakkar lill-partijiet dwar dak li ntqal fis-segwenti sentenza, w cioe’ dik deciza nhar il-25 ta' Jannar, 2011 fl-ismijiet **<u>Stivala Operations Limited Vs Fithome</u>**

<u>Interiors Limited u dik imsemmija Proinvest Limited vs Giljan Agius</u> (Appell 8 ta' Jannar 2010) fejn intqal:

"hu dover tal-appaltatur li jippresta xoghol tajjeb indipendentement x'jikkonsilja jew ma jikkonsiljax is-sid. Intqal kemm-il darba li l-appaltatur li jesegwixxi hazin ix-xoghol li jifforma l-oggett tal-appalt, huwa responsabbli ghad-dannu kollu li jigi minn dik l-ezeukuzzjoni hazina. Dan hu hekk avolja jkun hemm l-approvazzjoni tax-xoghol jew l-appaltatur ikun mexa' skond l-ispecifikazzjonijiet jew istruzzjonijiet, anke espresso, moghtija mill-kommittent. L-appaltatur hu obbligat u hu dejjem responsabbli li jaghti lil min qabbdu opra sodisfacenti w ma jistax jallega li x-xoghol ma sarx sewwa ghax il-kommittent m'oggezzjonax ghal mod kif kien qed isir ix-xoghol. Fil-fatt intqal ukoll li l-hlas tal-prezz tal-appalt ma jfissirx necessarjament approvazzjoni tax-xoghol jekk dan fil-fatt jirrizulta difettuz."

Illi f'dan il-kaz, in konkluzjoni, l-Qorti tghid li mhux minnu dak li eccepew il-konvenuti fir-risposta taghhom li x-xoghol li sar mill-attur ma sarx skond is-sengha w l-arti, izda l-Qorti tikkonkludi, kif sostnew il-periti perizjuri, li kien hemm difetti zghar li sabiex jissewwew tehtieg spiza fl-ammont ta' elf mija w erbgha w sittin Ewro u sebghin centezmu (€1,164.70) fir-rigward tal-poggaman, waqt li hemm xi xoghol riparatorju li jrid isir fuq ir-rixtellu kif imsemmi aktar 'il fuq inkluz it-tibdil tal-irhama ta' quddiem il-bieb ta' barra, u l-periti jistmaw dan ix-xoghol fl-ammont ta' hames mitt Ewro (€500).

Jinghad li l-konvenuti ma kellhom l-ebda dritt li jitterminaw l-appalt b'mod unilaterali kif effettivament ghamlu, w li addirittura jqabbdu persuna ohra sabiex jaghmel poggaman tal-hadid gdid. Dan ghamluh a spejjez taghhom u zgur mhux ghaliex kellhom xi dritt, u ghalhekk il-konvenuti ma jistghu qatt jippretendu li jigu kkumpensati ghal dan it-tarag gdid jew addirittura ghall-ispejjez li nkorrew sabiex nehhew dak li kienu ordnaw. Din hija decizjoni li huma hadu unilateralment u ghalhekk illum iridu jbatu ghaliha. Il-Qorti hija tal-fehma li l-konvenuti ma sofrew l-ebda danni salv dawk li ser jigu identifikati aktar 'l isfel.

Dwar l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mill-konvenuti, l-Qorti rat il-verbal tas-seduta tal-5 t'Ottubru 2011 fejn l-istess eccezzjoni giet irtirata mill-istess konvenuti w ghalhekk tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri taghha.

Ghalhekk din il-Qorti filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuti, qieghda tilqa' t-talba attrici pero' qieghda tirriduciha. Skond il-periti perizjuri, fil-fehma taghhom u minn dak li ezaminaw fuq il-post, ihossu li skond ix-xoghol muri lilhom in situ, l-bilanc dovut fuq l-appalt ghandu jigi stmat fis-somma ta' tlett elef erbgha mija w tmienja w tmenin Ewro u tmenin centezmu (€3,488.80) ekwivalenti ghal elf erbgha mija w sebgha w disghin Lira Maltin u erbgha w sebghin centezmu (LM1,497.74) liema somma tirrapprezenta l-bilanc li qed jitlob l-attur neqsin il-valur tax-xoghol li kien ghad fadal isir fuq il-poggaman in kwistjoni li gie kkwantifikat minnhom kif fuq spjegat fl-ammont ta' elf mija w erbgha w sittin Ewro u sebghin centezmu (€1,164.70) ekwivalenti ghal hames mitt Lira Maltin (LM500). Pero' oltre dan trid titnaqqas ukoll is-somma ta' hames mitt Ewro (€500) u cioe' dik is-somma likwidata mill-Periti Perizjuri sabiex isir ix-xoghol riparatorju in konnessjoni mar-rixtellu. <u>Ghalhekk is-somma dovuta mill-konvenuti lill-atturi tammonta ghal elfejn disgha mija w tmienja w tmenin Ewro u tmenin centezmu (€2988.80). (jigifieri €4653.48 - € 1164.70 = €3488.80 - €500 = €2988.80).</u>

Il-Qorti filwaqt li qieghda tichad l-eccezzjoni tal-konvenuti ghat-talba attrici, qieghda wkoll tichad il-kontro-talba tal-konvenuti filwaqt li tilqa' l-eccezzjonijet tal-attur ghall-kontro-talba tal-konvenuti.

Bl-ispejjez jinqasmu in kwantu ghal zewg terzi (⅔) mill-konvenuti u terz (⅓) mill-attur. L-imghax jibda jiddekorri mid-data tas-sentenza meta s-somma mitluba giet likwidata.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------